

Inatsisartunut ilaasortaq
Marie Fleischer
/Maani

Tulaassuisussaataaneq pillugu Naalakkersuisunut apeqquteqaat

Aalisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 18, 31. oktober 1996-imeersoq naapertorlugu tulaassuisussaataaneq pillugu Naalakkersuisunut arlalinnik apeqquteqarputit, tassani § 22-mi aalajangerneqarluni akuersissummik pissarsinermet atatillugu pisat ilai aalajangersimasunik annertussusillit Kalaallit Nunaanni tunisassiofimmuut tunisassiofinnulluunniit aalajangersimasunut tunineqarnissaannik piumasaaqateqarnissamut Naalakkersuisut piginnaatinneqartut.

10. februar 2006
J.nr. 01.20/VM06
64.00.01
Postboks 269
3900 Nuuk
Oq/tel +299 34 50 00
Fax +299 32 47 04
aapip@gh.gl
www.nanoq.gl

Apeqqut A.

Pisat procentiisa ilaat qanoq amerlatigisut 2005-imi tunisisussaataanermut atuutsinneqarpat? Inatsisip akuerineqarneranit ukiut ingerlanerini procenti taanna aalajangersimasuusimava? Apeqqummut kingullermut naaggamik aappimilluunniit akinissaq naammanngilaq. Kissaatigineqarporli procentitut taggisaq ukiut ingerlanerini allanngorarsimappat nassuiaateqarfigeqqullugu.

Akissut

2005-imi tulaassuisussaataaneq pisat 25%-iinik annertussuseqarpoq.

Ukiuni 2000-mi, 2002-mi, 2003-mi aamma 2004-mi tulaassuisussaataaneq 25%-iusimavoq, 2001-mi 15%-iusimasoq.

Apeqqut B.

Kilisaatit raajarniutit avataasiortut ukiumut raajanik pisaminnit alajangersakkatut tunitsivinnut tulaattarsimanerpaat, soorlu 2000-imiit 2004 ilanngullugu tulaassuisussaataanermik aalajangersakkatut, piffissamilu tassani kilisaatit avataasiortut pisassarititaat aamma eqqarsaatigalugit.

Akissut

Imm. B 2-mi akissummut innersuussisoqarpoq.

Apeqquut B.1

Kalaallit Nunaanni tunisassiorfiit qassit raajarniutit avataasiortut tulaassassaat suliareqqittarpaat? 2000-imiit 2004 ilanngullugu Nunatsinni raajarniutit avataasiortut piffissami taaneqartumi tulaassisussaatitaanerit malillugu naammattunik tunisassiorfeqarsimava? Apeqquuteqartutut kissaatigaara ukiumut tunisassiorsinnaassuseqarneq takussutissalerlugu akissuteqarfigineqassasoq kiisalu raajanik tulaassisussaatitaanermi annertussutsinut nallersuunneqarluni.

Akissut

2000-imiit 2004 ilanngullugu umiarsuaatileqatigiiffiit avataasiortut ukiumut pisassiissutinit ima annertutigisumik aalisarsimapput raajat tulaassugassaatitaasut imatut annertutiginerinik kinguneqartumik. Raajanik tulaassugassaatitaasunik tunisassiorfinni tunisassiorsinnaassuseq tamarmiusoq aamma ataniittumi naatsorsorneqarpoq:

Ukioq	Tunisassiorfiit amerlassusii	Tunisassiorsinnaassuseq (tonsinngorlugu)	Tulaassuisussaatitaanerup annertussusia (tonsinngorlugu)
2000	3	39.900	10.199
2001	3	39.900	6.932
2002	3	39.900	15.823 *)
2003	2	23.300	14.075 *)
2004	3	39.900	16.941

*) Ukiuni taakkunani tulaassuisussaatitaanerup annertussusia eqqoqqissaartumik naatsorsorneqarsinnaanngilaq, tulaassuisussaatitaaneq piffissap ilaani atorunnaarsinneqartarsimammat, tassunga atatillugu tulaassuisussaatitaanermut tamarmiusumut tamatuma kinguniinut isummernissamut periarfissiisoqanngikkaluartoq.

Tunisassiorsinnaassusermik naatsorsuineq ilimagisaannaavoq, tassami pissutsit arlallit apeqqutaammata, ilaatigut atortutigut pisinnaassuseq, akunnerit suliffiusut, nikerinnerit/sapaatip akunneranut/qaammammut ataatsimut maskiinat akunnerni ingerlaneri apeqqutaallutik kiisalu tunisassiat pitsaassusissaannut kissaatigisat, tunisassiassanik pilersuineq il.il.

Oqaatigineqassaaq tunisassiorfiit raajanik tulaassugassaatitaasunik tunisassiorlut aamma sinerissamut qanittumi raajarniarnermiit raajanik sikulersukkanik tunisassiormata.

Apeqquut B.2

Raajarniutit avataasiortut ilaat amerlanerilluunniit tulaassisussaatitaanermik eqquutsitsisimangippata makku paaserusunneqarput: Qanoq annertutigisut pineqarpat, tassunga innersuussutigineqassapput ingerlatseqatigiiffiit/kilisaatit

ataasiakkaat pisassinneqarneri, 2000-imiit 2004 ilanngullugu tulaassat annertussusaat ukiumut pisassinneqarnerinut takussutissiannorlugit paasissutissiinnikkut. Taamattaaq qanoq annertutigisut tulaanneqartussaagaluartut takussutissiamut ilannguteqquneqarput.

Akissut

2000-imiit 2004 ilanngullugu paasissutissat kissaatigineqartut ilanngussaq 1-imi ilanngunneqartumi immersukkami takuneqarsinnaapput.

Immersukkami atuarneqarsinnaapput tulaassat annertussusaat, pisassiissutinit atuinerit, tulaanneqartunit tunisat procentinngorneri kiisalu tulaassuisussaataaneq naammassineqarsimassappat tulaanneqartussaasimagaluartut annertussusaat (tulaassuisussaataaneq).

Kalaallit Nunaanni tunisassiorfinnut tulaassuisussaataaneq akuersissummut umiarsuaatileqatigiiffimmit pigineqartumut atasuvoq angallatinillu ataasiakkaanut atuunnani, umiarsuaatileqatigiiffinnulli. Tulaassuinerit pillugit takussutissiaq taamaattumik umiarsuaatileqatigiiffinnut naatsorsorneqarsimavoq.

Immersukkamut atatillugu ilisimatitsissutigineqassaaq tulaassuisussaataaneq 2002-mi aamma 2003-mi suliffissuarni tunisassiornermi piginnaasap aamma qerititsivinni piginnaasat amigarneri kiisalu assartuinerimut containerit amigaataaneri pissutigalugit piffissap ilaani atorunnaarsinneqartarsimammat.

Soorlu naatsorsuinermit takuneqarsinnaasoq umiarsuaatileqatigiiffiit arlallit tulaassuisussaataanerit naammassisimangilaat.

2002 aamma 2003 eqqarsaatigalugit annertussutsit tulaassugassaataasut eqqortumik naatsorsorneqarsinnaasimangillat tulaassuisussaataanerimut tamarmiusumut atorunnaarsitsinerup sunniutaanut isummertoqarnikuunngimmat.

Tamanna tunngavigalugu 2002-mi aamma 2003-mi tulaassuisussaataanerup annertussusia aamma tunisinermi procenti naatsorsuinerim naluarautigineqartoq tulaassuisussaataanerup atorunnaarsinneqarsimangitsuusutut aallaavigalugu naatsorsorneqarsimavoq.

Sinerissamut qanittumi raajarniarnermik nakkutilliineq pillugu Namminersornerullutik oqartussat nalunaarutaat nr. 39, 30. december 1996-imeersumi § 7 imm. 5 imatut oqaasertaqarpoq:

”Imm. 5. Pisanut nunami aalisakkerivimmut imaluunniit umiarsuarmut tunitsivimmut Kalaallit Nunaanni tunineqartunut pisassanit atukkat tassaapput annertussutsit (kilonut amerlassusilerlugit) tunitsiviup raajatut pisiarisamit naatsorsugai. Tunisat allagartaat/tunisat nalunaarsorneqarnerisa allagartaat paasissutissanik makkuninnga imaqassaaq: Tunineqartut annertussusiat tamakkerlugu, raajat pisiarineqartut annertussusiat, raajat igitassat suussusai malillugit immikkoortiterlugit, montagui raajat, minguit allat soorlu qeqqussat, aalisakkat, ujaqqat, il.il.”

Tamanna isumaqarpoq tunisinermi procenti aamma pisassiissutinit atuineq tulaanneqartut annertussusiannit naatsorsorneqarneq ajortut, tunitsiviulli annertussutsit akilersimasaanit – tassa imeq, minguit igitassallu ilanngaatigereernerisigut. Naatsorsuinermi tunisat annertussusaat taamaattumik tunitsiviit annertussutsinik akilersimasaannik tunngaveqarput.

2001-imi umiarsuaatileqatigiiffiit avataasiortut pisassiissutinik ilasiffiqeqarput, 100%-imik tulaanneqartussanik.

2003-mi raajat uunneqanngitsut qerisut (italiamiut raajaannik taaneqartartut) tunisinermi allagartat akuerineqartut uppersaatalugit suliffissuarni tunisassiassatut tunineqarsinnaangorlugit akuerineqarput, raajat taakku imaaliinnarlugit nunani allani tunineqarsinnaangimmata.

2004-mut naatsorsuinermi, pisat sumingaanneereri apeqquaatinnagit, nunatsinni tunisassiorfinnut tunisinernit tamanit tunngaveqarpoq, ilaatigut Tunumi aalisarneq annikitsuummat ilaatigullu Flemish Capimi pisat nunatsinni tulaanneqarneq ajormata.

Tulaassuisussaataitanermi raajat tunineqartut annertussusaat ingerlaavartumik malinnaavigineqarnissaa KANUAANA-mut ajornakusoorsimavoq, tassa tunisinermi ingerlassineq aamma tulaanneqartut annertussusiannik nalunaarusiorneq raajanik tulaassereermermiit qaammatit arlallit qaangiuttut aatsaat pisinnaasarmat.

Ajornartorsiutit qalunaani taaneqartut qaangerniarlugit aammalu nalunaarusiaq "Kalaallit Nunaanni raajarniarnermi pisassiissutinit ilanngaassinerit nalunaarsorneqanngitsut aningaasatigut nalilernerqarneri" innersuussutigalugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq inatsisit sukaterneqarnissaat anguniarlugu Aalisarnermut Piniarnermullu Pisortaqaqfik suliniummik aallartitsisimammat.

Apeqqut C

*Immikkut pisoqartillugu kilisaataatillit tulaassisussaataitanermi
naammassinninnginnissaat Naalackersuisunit akuerineqartarsimanerluni?
Taamaattoqarsimappat kissaatigineqarpoq kilisaataatillit taama sumiginnaasarneri
iliuuseqarfigineqartannginneri aningaasarsiornikkut suliffissaqartitsinikkullu
iluqaqaasut Naalackersuisunit akissuteqarnerminni iluqaqaasut
nalilersimaneraat pingaartinneqassaaq.*

Akissut

Soorlu siusinnerusukkat taaneqareersoq 2002-mi aamma 2003-mi suliffissuarni piginnaasat amigarneri pissutigalugit piffissat ilaani tulaassuisussaataitaneq atorunnaarsinneqartarsimavoq.

2002-mi aamma 2003-mi piffissat ilaani atorunnaarsitsinernut ilaatigut pissutaasimavoq raajat sikulersukkat annertussusaat pissutigalugu tunisassiorfiit raajanik tulaassuisussaataitasunik tunisassiorsinnaanerit amigarsimanera, kiisalu qerititsivinnik uninnqatitsivinnik amigaateqartoqarsimanera.

Tamatuma saniatigut tulaassuisussaataitanerup naammassinninnginnissaanut Naalakkersuisut akuersissummik tunniussinikuunngillat.

Naalakkersuisut tulaassuisussaataitanermik atorunnaarsitsippata tamanna piginnaasatigut killeqartitsinermik taamaallaat tunngaveqarsimavoq taamaalillunilu tunisinissamut ingerlataqarnissamullu ajornanngitsumik periarfissaqarsimalluni. Taamaalilluni aningaasarsiornikkut suliffissaqartitsiniarnikkullu iluaqutaasut pillugit eqqarsaasersortoqarsimanngilaq, atorunnaarsitsinermi pisariaqartumik pisumilli ajuusaarnartumik tunngaveqarmat.

Umiarsuaatileqatigiiffiit 2004-mi tulaassuisussaataitanerminnik naammassinnisimannigitsut eqqarsaatigalugit unnerluutiginninnissaq siunertaralugu Aalisarnermut Piniarnermullu Pisortaqarfik suliamik aallartitsisimavoq.

Apeqqut D

Piffissami 2000 – 2004 raajanik Nunatsinni tunisassiorfimmi suliarineqartussaagaluartunik nunanut allanut tunisinissaannut kilisaataatillit arlaat Naalakkersuisut akuerisimanerpaat?

Apeqqut D.1

Taamaattoqarsimappat raajat tulaanneqartussaagaluartut qanoq annertutigisut avammut tunineqarnissaannut piffissami 2000 – 2004 qassinik akuersissuteqartoqarsimava ? Kilisaataatillit ataasiakkaarlugit raajanik tulaanneqartussanik avammut tunisat qanoq annertutigisut naatsorsorneqarneri takorusunnarpoq.

Akissut

Raajat tulaassugassaataitaasutut taagorneqartut aallaaviatigut pisaqarnermi imaluunniit avammut niuernermi tulaassugassaataitaanngillat. Aatsaat raajat nunatsinni tunitsivimmut tunineqarpata tulaassugassaataitaasutut taaneqarsinnaalersarput.

Tamanna soorunami isumaqarpoq raajanik tulaassugassaataitaasunik avammut niuerutiginissaannut Naalakkersuisut akuersissummik tunniussinikuunngitsut. Soorlu qulaani taaneqartoq tulaassuisussaataitaaneq piffissap ilaani atorunnaarsinneqarnikuuvoq taamaattumillu umiarsuaatileqatigiiffiit suliffissuarni tunisassiassanik avammut niueruteqarsinnaasimallutik, tamannalu inatsisitigut akornutissaqarnani.

Apeqqut E.

Raajat tulaanneqartussaagaluartut nunani allani suliarineqartussanngorlugit nassiunneqartut sumut ingerlanneqarsimanersut nalunaarutigeqquneqarpoq?

Akissut

D-mi aamma D.1-imi akissummut innersuussillutik Naalakkersuisut sumut ingerlanneqarsimaneri pillugit takussutissaateqanngillat.

Apeqqut F.

Suliffeqarfiit aalisakkanik suliarinnittartut kalaallit pigisaat raajanik tulaassassanik Nunatta avataani tunisassiortoqarpa ? Taamaattoqassappat kilisaatit/suliffeqarfiit suut taama suliaqartarnersut paaserusunneqarpoq. Taamattaaq taama suliaqartarnermi suliffiit qanoq amerlatigisut paaserusunneqarpoq.

Akissut

Apeqqutitut D, D1 aamma E-mut akissutitut innersuussilluni apeqqut akineqarsinnaanngilaq. Kisiannili ilanngussaq 1-imi takuneqarsinnaasoq umiarsuaatileqatigiiffiit arlallit tulaassuisussaataitanertik naammassisimangikkaat paasineqarpoq, taamaattumillu pisinnaatitaasaannit annertunerusumik avammut niueruteqarsimallutik.

Apeqqutip matuma akineqarnissaata piareersarnerani tulaassuisussaataitanerup malinneqannginnerani pissutsit suut atuussimangersut pillugit pisortaqarfik umiarsuaatileqatigiiffinnut apeqquteqaateqarsimavoq, akissuteqarnernilu ajornartorsiutit aalisarneq pillugu inatsisip nutarterlugu suliarinerani ilanngunneqarumaarlutik.

Ikinngutinnersumik inuulluaqqusillunga

Finn Karlsen

Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq